
Aan de voorzitter en leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum: 9 mei 2016

Onderwerp: De staat van de rechtshandhaving van de BES-eilanden 2015-2016

Inleiding

Bij Wet van 7 juli 2010 is de Raad voor de rechtshandhaving opgericht. De Raad is een onafhankelijk inspectie-orgaan en inspecteert het functioneren van de justitiële keten in de landen Curaçao, Sint Maarten en op Bonaire, St. Eustatius en Saba. Ingevolge artikel 33 van de Rijkswet Raad voor de rechtshandhaving brengt de Raad jaarlijks voor 1 mei verslag uit over de staat van de rechtshandhaving aan de betrokken minister en aan de Tweede Kamer der Staten Generaal. De staat van de rechtshandhaving is gebaseerd op de inspecties die de Raad op de BES- eilanden heeft verricht. Op grond van artikel 30, vijfde lid, van de Rijkswet Raad voor de rechtshandhaving is de minister van Veiligheid en Justitie gehouden om de rapporten van de Raad, alsmede zijn reactie daarop, binnen zes weken aan te bieden aan de Tweede Kamer der Staten Generaal. Overeenkomstig het bepaalde in artikel 31, eerste lid, van de genoemde Rijkswet maakt de Raad zijn rapporten zes weken na aanbidding openbaar.

Bevindingen algemeen.

Ook het afgelopen jaar heeft de rijksoverheid weer het nodige geïnvesteerd in formatiebezetting, deskundigheidsverbetering, huisvesting en materieel van zowel politie, OM, de Justitiële Inrichting Caribisch Nederland (JICN) en andere partners in de justitiële keten. Dat doet recht aan de afspraak dat op veiligheidsgebied zou worden gestreefd naar een “binnen Nederland aanvaardbaar voorzieningenniveau”.

Dat neemt niet weg dat er zorgen zijn over de veiligheidssituatie op de eilanden. De criminaliteitscijfers laten sinds de transitie geen verbetering zien. Hoewel dus de veiligheidsvoorzieningen zijn verbeterd is de veiligheid de laatste jaren eerder verslechterd dan verbeterd. Het SCP noemt als oorzaken het feit dat de vele grote veranderingen sinds de transitie in korte tijd veel energie van betrokkenen heeft gekost; het probleem om voldoende gekwalificeerd personeel aan te trekken en te binden; en de talloze praktische problemen van de kunstmatige opsplitsing van de Boven- en Benedenwindse eilanden. De Raad onderschrijft deze oorzaken.

De Raad voor de Rechtshandhaving is een inspectieorgaan, ingesteld bij Rijkswet (Staatsblad 2010, nr. 338). De Raad heeft een eigen rechtspersoonlijkheid en is belast met de algemene inspectie van organisaties, behorende tot de justitiële keten. Ook de algemene inspectie van de justitiële samenwerking tussen de landen behoort tot de taak van de Raad.

Een enkele vergelijking met de Europese Nederlandse situatie is weinig zinvol. Samen zal moeten worden gestreefd naar een acceptabel niveau van strafrechtelijke waarborgen in de veiligheidsketen die zowel voldoen aan internationale minimumstandaarden als passen in de Caribische cultuur. De Raad streeft er naar dit met zijn aanbevelingen te bevorderen, maar onderkent dat het bereiken van een adequaat niveau over de volle breedte van de justitiële keten een lange adem vraagt van zowel de eilanden als van Nederland.

Dit geldt bijvoorbeeld de inzet tot “Caribisering” van het personeelsbestand dat in de justitiële keten werkzaam is, en het leren omgaan met meertaligheid in de rechtshandhaving op de BES, inclusief het creëren van de daarvoor benodigde waarborgen voor burgers. Dergelijke ambities zullen niet in een paar jaar kunnen worden gerealiseerd en vragen een langdurige structurele inzet en investering van zowel de eilanden als van Nederland. De Raad spreekt de verwachting uit dat beide tot een dergelijke langdurige inzet en commitment bereid zijn.

Bevindingen specifiek:

In de eerder uitgebrachte staat van de rechtshandhaving over de jaren 2013-2014 en 2014-2015 signaleerde de Raad dat de betrokken organisaties op de BES-eilanden zonder uitzondering gemotiveerd hun taken verrichten. Dat geldt evenzeer voor de afgelopen periode. Het eerder gesignaleerde knelpunt dat de betrokken organisaties zich in verschillend tempo ontwikkelen, waardoor de keten niet geheel in balans is, doet zich nog steeds voor.

De sturing op de aanpak van criminaliteit is verbeterd. Dat laat onverlet dat de opsporingsdiensten vanwege onvoldoende mensen en middelen vergaande keuzes moeten maken. Als voorbeeld moge dienen, dat een dubbele moord op Bonaire zoveel capaciteit vroeg, dat de projectinspanningen om het grote aantal diefstallen met geweld (Atrako’s) aan te pakken, moest worden getemporiseerd.

Het Korps Politie Caribisch Nederland is regelmatig afhankelijk van bijstand. Dat vraagt om een goede samenwerking met de korpsen uit de regio, waarbij vooral de goede samenwerking met het politiekorps van Aruba genoemd moet worden. Daarnaast is er te vaak behoefte aan specifieke deskundigheid die binnen het KPCN en niet aanwezig is. Door het ontbreken van specialistische kennis op bepaalde onderdelen is KPCN niet in staat om structureel in te zetten op de bestrijding van de georganiseerde grensoverschrijdende zware criminaliteit.

Uit de verschillende onderzoeken die de Raad de afgelopen periode heeft verricht, blijkt verder dat de informatiehuishouding ten behoeve van de opsporingstaak nog steeds voor verbetering vatbaar is. De afdeling opsporing is evenmin op de gewenste sterkte..

Ten aanzien van het KPCN heeft de Raad verder vastgesteld dat er kwalitatief vooruitgang is geboekt op cruciale processen als slachtofferhulp, aangifte en in beslag genomen goederen; en ook, weliswaar in mindere mate, bij de opsporing.

De Raad voor de Rechtshandhaving is een inspectieorgaan, ingesteld bij Rijkswet (Staatsblad 2010, nr. 338). De Raad heeft een eigen rechtspersoonlijkheid en is belast met de algemene inspectie van organisaties, behorende tot de justitiële keten. Ook de algemene inspectie van de justitiële samenwerking tussen de landen behoort tot de taak van de Raad.

De Raad heeft eveneens aandacht besteed aan het fenomeen corruptiebestrijding c.q. ondermijning. Hoewel er over deze vorm van criminaliteit op de BES-eilanden weinig feitelijke gegevens zijn, is dat geen garantie dat dit fenomeen niet voorkomt. Het voorkomen van corruptie c.q. ondermijning stelt hoge eisen aan het functioneren van overheidsinstanties en het openbaar bestuur en een goede wederzijdse afstemming tussen de betrokken partijen; voorwaarden waaraan nog niet wordt voldaan.

De Raad heeft op de Bes-eilanden de volgende thematische onderzoeken verricht:

- Toepassing en inzet geweldsmiddelen
- In beslag genomen goederen
- Review van het onderzoek naar de kwaliteit van het aangifteproces
- Review van de kwaliteit van de opsporing
- Corruptiebestrijding
- Het stelsel bewaken en beveiligen
- De samenwerking bij de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit
- Aanpak van de bestrijding van diefstallen met geweld (Atrako's)

Bovenstaande rapporten zijn inmiddels aangeboden aan de minister van Veiligheid en Justitie.

De Raad zal de volgende onderzoeken in de loop van 2016 afronden:

- Uitwisseling politiegegevens in en tussen de landen
- Preventie jeugdcriminaliteit
- Opvang van personen met gedragsstoornissen c.q. verslaving
- Stelsel van klachtbehandeling
- De effecten van de tweetaligheid op de rechtshandhaving
- 0-meting naar het functioneren van de Kustwacht
- Toelating, handhaving en uitzetting in het kader van het vreemdelingenbeleid
- Review van het onderzoek naar het functioneren van de Stichting Reclassering Caribisch Nederland
- Monitoring opvolging van de aanbevelingen van het Committee for the Prevention of Torture

Namens de Raad voor de rechtshandhaving,

Th.P.L. Bot
Raadslid

De Raad voor de Rechtshandhaving is een inspectieorgaan, ingesteld bij Rijkswet (Staatsblad 2010, nr. 338). De Raad heeft een eigen rechtspersoonlijkheid en is belast met de algemene inspectie van organisaties, behorende tot de justitiële keten. Ook de algemene inspectie van de justitiële samenwerking tussen de landen behoort tot de taak van de Raad.